

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10CoCsp/30/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2518201972
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 01. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Gabriela Brišková
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2021:2518201972.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Briškovej a členiek senátu JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Bibiány Ťažiarovej v spore žalobcu: O. Z., nar. XX. V. XXXX, trvalý pobyt Z. U. XX, zastúpeného: Sidor a partneri s.r.o., Železničná 4/A, Hlohovec, IČO: 52 635 970, proti žalovanej: Všeobecná úverová banka, a. s., Mlynské nivy 1, Bratislava, IČO: 31 320 155, o 2.801,77 eur a o primerané zadostučinenie 1.098,29 eur, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Piešťany z 27. novembra 2019 č. k. 18Csp/97/2018 - 268, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ruší a vec vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 2.801,77 eur a zaplatenie primeraného zadostučinenia vo výške 1.098,29 eur. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žalovaná má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 40 ods. 1, 2, § 52 ods. 1 až 4, § 100 ods. 1, 2, § 101, § 107 ods. 1, 2, § 451 ods. 1, 2, § 457, § 488, § 489, § 494, § 497 O. z. (Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov), § 9 ods. 1, 2, § 11 ods. 1 ZoSÚ (zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Vecne zdôvodnil, že vykonaným dokazovaním mal preukázané uzavretie zmluvy o poskytnutí spotrebiteľského úveru dňa 11. novembra 2011 medzi stranami konania, na základe ktorej žalovaná poskytla žalobcovi ako dlžníkovi spotrebný bezúčelový úver vo výške 5.000 eur, ktorá skutočnosť bola nesporná. Žalobca úver splácal jednotlivými splátkami, pričom posledná úhrada bola zaúčtovaná 24. septembra 2014 vo výške 3.707,35 eur. Medzi stranami nebolo sporné, že úver bol žalobcom v celom rozsahu splatený uvedenou poslednou splátkou. Žalovaná vzniesla námietku premlčania, majúc za to, že nárok žalobcu je premlčaný v subjektívnej ako i objektívnej premlčacej dobe. Zásada hospodárnosti konania musí viesť k tomu, aby súd prednostne posúdil v konaní vznesenú námietku premlčania, keďže takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov na zistenie napríklad výšky bezdôvodného obohatenia (na podporu svojej argumentácie súd prvej inštancie označil rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „NS SR“, sp. zn. 3Cdo/145/2007). Súd prvej inštancie uviedol, že žalobca si peňažný nárok uplatnil titulom bezdôvodného obohatenia, vychádzajúc z domnienky, že žalovanou poskytnutý úver je pre absenciu obligatórnych náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere bezúročný a bezpoplatkov, v dôsledku čoho sa žalovaná obohatila vo výške prevyšujúcej istinu poskytnutého úveru. Súčasne tvrdil, že na zmluve chýba podpis riaditeľa pobočky, preto súd uviedol, že ak tento podpis bol potrebný pre platnosť zmluvy, jeho absencia spôsobuje absolútnu neplatnosť zmluvy a preto nárok možno posudzovať rovnako z titulu bezdôvodného obohatenia, keď bezdôvodným obohatením je aj majetkový prospech získaný plnením z neplatného právneho úkonu. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že subjektívna premlčacia doba mohla začať plynúť odo dňa, keď žalobca zaplatil plnenie v súvislosti s úverovou zmluvou nad rámec toho, na čo bol povinný. Nemožno akceptovať názor o počiatku plynutia premlčacej doby od listu Ministerstva spravodlivosti SR zo dňa 16. apríla 2018,

keďže v čase uzavretia zmluvy platila právna úprava, podľa ktorej sa úver považoval za bezúročný a bezpoplatkov v prípade absencie vymedzených náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere a vedomosť o tejto zákonnej úprave sa u žalobcu predpokladá, nemožno ju vyvrátiť. Rovnaký záver vyplýval aj z rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/233/2017. Priemerne zdatnému spotrebiteľovi je pojem premlčania a s ním spojených následkov v podmienkach bežného praktického života všeobecne známy. Žalobcom vyžadovaná ochrana spotrebiteľa nemôže byť bezhraničná. Podľa judikatúry NS SR a NS ČR pri bezdôvodnom obohatení nie je významné či oprávnený mal právne znalosti, aby bol subjektívne schopný zistiť, či zmluva, podľa ktorej má plniť je neplatná a ak oprávnený z dôvodu právnej neznalosti nekonal včas, ale až po upozornení na právnu stránku veci, uvedené nemôže mať vplyv na jeho prezumovanú vedomosť, ani na počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby. Pri bezdôvodnom obohatení získaným plnením bez právneho dôvodu dochádza k obohateniu okamihom plnenia, ktorým momentom je určený začiatok objektívnej premlčacej doby a subjektívna premlčacia doba začína plynúť odo dňa, keď sa postihnutý dozvedel, že plnil bez právneho dôvodu a komu plnil. Posledná splátka bola realizovaná dňom 24. septembra 2014, ktorým dňom začala plynúť trojročná objektívna premlčacia doba a žaloba bola doručená súdu prvej inštancie až 30. júla 2018. V prípade neplatnosti zmluvy k bezdôvodnému obohateniu dochádza okamihom poskytnutia plnenia z neplatného právneho úkonu. Pre vzťah objektívnej a subjektívnej premlčacej doby pritom platí, že lehota so subjektívne stanoveným začiatkom nemôže skončiť neskôr ako lehota s objektívne stanoveným začiatkom (môže skončiť najneskoršie s ňou). Nebolo ničím preukázané, že by sa žalovaná na úkor žalobcu úmyselne obohacovala. Na preukázanie úmyslu konajúcej osoby získať bezdôvodné obohatenie nestačia len všeobecné tvrdenia o zaužívanej praxi žalovanej pri uzatváraní spotrebiteľských zmlúv, ale bolo nutné v každom jednotlivom prípade preukázať, že žalovaná v čase uzavretia zmluvy a prijatia plnenia vedela alebo bola aspoň uzrozumená, že sa bezdôvodne obohacuje. Na podporu svojej argumentácie súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/35/2018, v ktorom boli označené aj na ďalšie rozhodnutia odvolacích súdov. Z dôvodu, že nárok žalobcu bol premlčaný, žaloba bola zamietnutá v časti nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a musela byť preto zamietnutá aj v časti nároku na zaplatenie primeraného finančného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 ZoOS (zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona SNS č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov). Žalobca by mal nárok na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá len v prípade, ak by na súde úspešne uplatnil porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zo strany žalovanej, čo v danom prípade nebolo splnené. Nebolo preukázané úspešné uplatnenie práva v konaní pred súdom a preto bola žaloba zamietnutá aj v časti o zaplatenie primeraného zadosťučinenia vo výške 1.098,29 eur. Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov), v zmysle ktorého žalovanej, ktorá bola v konaní úspešná v plnom rozsahu, vznikol nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania malo byť rozhodnuté samostatným uznesením.

2. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca, navrhujúc jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alternatívne jeho zmenu vyhovením žalobe v celom rozsahu. Odvolanie odôvodnil tým, že nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, neboli dostatočne vykonané dôkazy a z nedostatočne zisteného skutkového stavu došlo k nesprávnym skutkovým zisteniam. Žalobca namietal arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť rozsudku súdu prvej inštancie, v obsahu odôvodnenia si vzájomne odporujúci, v rozpore s ustálenou súdnou praxou v otázke plynutia subjektívnej vedomosti žalobcu a bez opory vo vykonanom dokazovaní a aplikácie príslušných ustanovení právnych predpisov (s poukazom na judikatúru Ústavného súdu SR, ako aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva). Zásadnou námietkou žalobcu bolo, že súd prvej inštancie sa nevysporiadal s prvoradou otázkou vzniku bezdôvodného obohatenia, teda či vôbec nárok žalobcu je daný. Konkrétne neposúdil, či úver je bezúročný a bez poplatkov a či vôbec došlo k vzniku bezdôvodného obohatenia žalovanej. Ustálená súdna prax ukladá súdu v spotrebiteľskej veci skúmať existenciu neprijateľných zmluvných podmienok bez ohľadu na konkrétnu fázu alebo typ konania, prípadne pasivitu spotrebiteľa, s cieľom zamedziť, aby sa od spotrebiteľa vymohli plnenia, ktoré majú základ v neprijateľných zmluvných podmienkach (na ktoré je povinný súd prihliadať z úradnej povinnosti, porov. R 46/2012, R 47/2012 a R 63/2013, R 68/2013, ako aj uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 381/2012, II. ÚS 545/2010, rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veciach C-76/10 Pohotovosť s.r.o. c/a Y.I., C 240/98 a 244/98 Oceáno Grupo Editoriál SA a iné). Pokiaľ ide o právnu podstatu

uplatňovaného nároku žalobcom, ktorý namietol bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru, ide o nárok z bezdôvodného obohatenia z čiastočne neplatného právneho úkonu, nie o plnenie bez právneho dôvodu. Podľa rozhodnutia NS SR sp. zn. 1Co/238/2017 ak sa neuvedú do úverovej zmluvy všetky zákonom predpísané údaje, zmluva sa stáva bezúročnou a bezpoplatkovou, čo má za následok povinnosť zaplatiť len istinu úveru a táto skutočnosť má za následok neplatnosť tých častí zmluvy, ktoré sa týkajú odplaty a úrokov za poskytnutý úver. Je preto dôležité správne posúdiť, či je zmluva platná s výnimkou časti o úrokoch a odplate alebo má iné vady, pre ktoré je ako celok neudržateľná a preto v celosti neplatná. Uvedené má tiež dopad na posúdenie z akého dôvodu bezdôvodné obohatenie vzniklo, čo následne determinuje tak okamih bezdôvodného obohatenia (kedy k obohateniu došlo), ako aj začiatok plynutia objektívnej premlčacej lehoty na uplatnenie nároku z bezdôvodného obohatenia. Podľa judikatúry najvyšších súdnych autorít (napr. rozhodnutie NS ČR sp. zn. 33Odo 882/2006) zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie je objektívneho charakteru a predpokladom jeho vzniku nie je protiprávny úkon obvineného, ani jeho zavinenie, podstatné je iba to, že stav obohatenia vznikol. Ide o objektívne vzniknutý stav obohatenia, ku ktorému došlo spôsobom, ktorý právny poriadok neuznáva. Súd prvej inštancie v konaní vznik bezdôvodného obohatenia neposudzoval, jeho vznik nezistil a od žalobcu vyžadoval predloženie priameho dôkazu preukazujúceho úmysel žalovanej. Došlo preto k nesprávnemu právnemu posúdeniu súdom vo vzťahu k objektívnej premlčacej dobe. Nesprávne právne posúdenie sa týka aj subjektívnej vedomosti žalobcov o vzniku bezdôvodného obohatenia. Stotožňovanie plynutia subjektívnej doby s plnením splátok na zmluvu (s poukazom na rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo 256/2014, Cdo 256/2010) je nesprávne. Bolo ustálené, že počiatok subjektívnej premlčacej doby práva na vydanie bezdôvodného obohatenia sa neviaže k dátumu splatnosti, ale k inej skutočnosti, ktorej je vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa obohatil. Žalobca, pokiaľ by mal vedomosť o tom, že plniť nemal, určite by tak nerobil. V prípade subjektívnej premlčacej doby je jej začiatok viazaný na skutočnú vedomosť žalobcu o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o osobe, ktorá sa na jeho úkor obohatila. Nie je možné len predpokladať, že by sa žalobca mohol skutkové okolnosti dozvedieť (rozhodnutia NS SR a NS ČR napr. sp. zn. 2Cz 35/77, ÚS SR sp. zn. III.US 413/2013). Ustálená judikatúra súdov jednoznačne konštatuje, že pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby sa vyžaduje skutočná, nie iba predpokladaná vedomosť (nie je rozhodujúce, že oprávnený sa mohol o tom dozvedieť pri vynaložení potrebnej starostlivosti). Relevanciu má teda v tomto prípade odkedy sa dotknutá osoba dozvie, že plniť nemala a nie, že plnila. Rozhodujúce je poznanie skutkových okolností z porušenia práva, teda z bezdôvodného obohatenia (R 25/1986). Súčasťou princípu právnej istoty je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku, pri opakovaní v rovnakých podmienkach, dala rovnaká odpoveď. Nadobudnutie skutočnej vedomosti spotrebiteľa o vadnosti (porušení práva) jeho zmluvy o úvere je jednou z podstatných okolností, o ktorých sa musí dozvedieť, aby bola naplnená subjektívna stránka jeho vedomosti o bezdôvodnom obohatení; následne už právna kvalifikácia plnenia na účet tretej osoby nie je žiadnym spôsobom významná. Žalobca poukázal na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 25Cdo 3306/2007 a rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo 121/2009. Ak žalobca, prípadne iná osoba, o uplatnení fikcie bezúročnosti a bezpoplatkovosti na zmluvu o úvere nevie, jeho skutočná vedomosť sa potom obmedzuje na vedomosť o existencii zmluvy o úvere, v ktorej boli dohodnuté zmluvné podmienky, ktoré mali byť dodržiavané, najmä plniť splátky v určenej výške a lehotách. Z judikatúry súdov vyplýva, že pri požiadavke na skutočnú vedomosť o bezdôvodnom obohatení sa nemá na mysli znalosť právnej kvalifikácie. Pri posúdení plynutia subjektívnej premlčacej doby je právne významné posúdenie dôvodov skutkových podstát vzniku bezdôvodného obohatenia a nevyhnutnosť ich odlišovania. V prípade plnenia z neplatného právneho úkonu právna skutočnosť, ktorou je právny úkon, síce nastala, ale právny úkon je postihnutý neplatnosťou, čo znamená, že nemal za následok vznik práva, ani povinnosti na poskytnuté plnenie (rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/237/2005). Žalobca ďalej poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 25Cdo/3306/2007, ako aj rozhodnutie NS SR sp. zn. 5Cdo/121/2009, ako aj na rozhodnutia odvolacích súdov Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19Co/254/2014 alebo Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8Co/256/2013, rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Obdo/34/2008. Ak existuje písomná zmluva, na základe ktorej zmluvné strany plnili, potom by sa na bezdôvodné obohatenie získané plnením žalobcu z úverovej zmluvy malo nazerať ako na bezdôvodné obohatenie získané plnením z neplatného právneho úkonu. Žalobca poukázal na skutočnosť, že v rámci spotrebiteľských vzťahov sa niektoré právne zásady uplatňujú odlišným spôsobom (spotrebiteľské vzťahy pritom nesú najvyšší stupeň právnej ochrany na strane spotrebiteľa). Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 4720/19 vyplýva, že predmetom posúdenia bol výklad Krajského súdu v Žiline, z hľadiska ústavnej udržateľnosti jeho argumentácie, v zmysle ktorej subjektívna premlčacia doba na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia začína plynúť odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, bol neoprávnený majetkový prospech

získaný. Žalobca uviedol, že sa o tom, že v zmluve je rozpor so zákonom dozvedel vtedy, kedy mu vzhľadom na iné uzatvorené zmluvy o úvere hrozilo, že príde o byt a v roku 2013 kontaktoval spotrebiteľské združenie, ktoré mu poskytlo pomoc, tieto zmluvy skontrolovalo a vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia a kto je za to zodpovedný, nadobudol až v priebehu roku 2013. Ústavný súd SR konštatoval, že uvedený výklad je založený na logických úvahách a správnom výklade zákona. Zásadne a rozhodujúce v predmetnej veci bolo, kedy sa spotrebiteľ dozvedel, že plniť nemal, nie že plnil. Ak všeobecný súd aplikuje určité ustanovenie zákona bez relevantných dôvodov v rozpore s konštantnou rozhodovacou praxou, treba považovať takýto postup za arbitrárny. Žalobca poukázal na ustálený názor Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR, ktorý bol vyslovený v mnohých rozhodnutiach (napr. rozhodnutie NS SR sp. zn. 6MCdo 9/2012 a rozhodnutie ÚS SR sp. zn. I.ÚS 258/2015). Zásada neznalosť zákona neospravedlňuje v spotrebiteľských veciach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. Najvyšší súd SR tiež konštatoval, vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov, že realite praktického života a aj zdravému rozumu odporuje požiadavka podrobnej až detailnej znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa (rozhodnutie NS SR sp. zn. 6MCdo 9/2012). Premlčanie a plynutie premlčacích lehôt je práve príkladom právneho inštitútu, ktorý spadá pod použitie zásady *vigilantibus iura scripta sunt*. V rozhodnutí NS SR sp. zn. 1MCdo 8/2008 bol vyslovený záver, že v inštitúte premlčania sa premieta pravidlo právo patrí bdelym. Žalobca predložil súdu prvej inštancie dôkaz, kedy sa dozvedel o relevantných skutkových okolnostiach na podanie žaloby, teda o skutku nie zo zmluvy, ale o skutku z porušenia práva, a o všetkých skutkových zložkách bezdôvodného obohatenia tak, aby mohol podať žalobu (porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. Cpj 37/98, R 1/1979, NS ČR sp. zn. 33Odo 306/2005, NS ČR sp. zn. 25Cdo 3306/2007 a NS ČR sp. zn. 33Cdo 83/2004), t.j. kedy došlo ku skutočnej, nie predpokladanej vedomosti a skutku z porušenia práva. Bolo na žalovanom, aby v spore preukázal, že žalobca už v čase podpísania zmluvy vedel, že zmluva je v rozpore so zákonom, ktorú skutočnosť sám žalovaný vyvracia, považujúc zmluvu za súladnú. Tieto tvrdenia žalovanej boli popreté (žalobca plnil svoje povinnosti zo zmluvy a uhradil všetky splátky, čo znamená, že považoval zmluvu za súladnú so zákonom a o vzniku bezdôvodného obohatenia nemal vedomosť). Žalovaná neuniesla dôkazné bremeno ohľadom preukázania skutočností, ktoré jej boli zjavne na prospech (premlčanie nároku). Vznesená námietka premlčania mala len formálny charakter a žalovaná nepredložila jediný dôkaz o vedomosti žalobcu o vzniku bezdôvodného obohatenia. Súd prvej inštancie s poukazom na uvedené dospel k nesprávnym zisteniam pokiaľ ide o záver, že nárok žalobcu je premlčaný v objektívnej i subjektívnej lehote, nemajúci oporu vo vykonanom dokazovaní, aj právnej úprave. Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie nezodpovedá ani zákonným kritériám zakotveným v ust. § 220 ods. 2 CSP a požiadavkám judikatúry Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR.

3. Žalovaná vo vyjadrení k odvolaniu navrhla napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Odôvodnenie rozsudku je jasné a zrozumiteľné. Súd prvej inštancie s poukazom na rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo 145/2007 prednostne posúdil v konaní vznesenú námietku premlčania, s poukazom na zásadu hospodárnosti konania. Podľa rozhodnutia NS SR sp. zn. 1Cdo 67/2011 to, kedy sa oprávnený dozvedel ako jeho nárok vyplývajúci zo skutkových okolností možno právne kvalifikovať nie je relevantný pri posudzovaní okamihu začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby. Podľa rozhodnutia NS ČR sp. zn. 26Cdo 785/2011 v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením z neplatnej zmluvy je rozhodujúcou vedomosťou znalosť oprávneného o skutkových okolnostiach, z ktorých možno dovodiť, že zmluva, na základe ktorej bolo plnené, je neplatná. Nie je pritom významné, či oprávnený má také právne znalosti, aby bol subjektívne schopný posúdiť skutkové okolnosti a zistiť, že zmluva je neplatná. Podľa rozhodnutia NS ČR sp. zn. 28Cdo 685/2011 pokiaľ z dôvodov právnej neznalosti subjekt sa svojho práva začal domáhať až po tom, čo bol na právnu stránku veci upozornený kontrolným záverom NKÚ, nemôže to mať vplyv na jej prezumovanú vedomosť a teda ani na začiatok plynutia premlčacej doby v zmysle § 107 ods. 1 OZ (v súlade so zásadou neznalosť zákona neospravedlňuje). Je irelevantné, kedy si žalobca začal zisťovať bližšie informácie ohľadom spotrebiteľského práva a kedy mal danú skutkovú situáciu právne posúdenú. Pokiaľ žalobca tvrdí, že si zmluvu dal posúdiť v určitý deň, dané relevantné byť nemôže, keď spoločnosť nemá v takomto prípade žiadnu dostupnú procesnú obranu a začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby by závisel len od tvrdenia žalobcu. Bolo by nepreukázateľné či žalobca sa o právnom posúdení nedozvedel skôr a súčasne by nebolo zrejmé, prečo si nenechal vykonať právne posúdenie, resp. prezrel zmluvu, oveľa skôr. Zo strany žalobcu neboli predložené žiadne dôkazy, ktorými by bol preukázal údajný úmysel spoločnosti uzavrieť zmluvu neobsahujúcu zákonom predpísané náležitosti, či obohacovať sa na jeho úkor. Nevyvrátiteľná zákonná domnienka o znalosti vyhlásených všeobecne záväzných právnych predpisov, zakotvená v § 15 zák. č. 400/2015 Z.z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o

zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov tak nadobudne iný rozmer, kedy každé porušenie zákona je úmyselné. Takýto právny názor nemôže s ohľadom na právny poriadok SR obstať. Úmysel je potrebné v každom jednom prípade dôsledne preukázať bez akýchkoľvek rozumných pochybností. Podľa rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17Co/799/2014 na preukázanie úmyslu konajúcej osoby získať bezdôvodné obohatenie nestačia všeobecné tvrdenia o zaužívanej praxi žalovaného pri uzatváraní spotrebiteľských zmlúv, ale bolo by nutné v každom jednotlivom prípade s poukazom na okolnosti uzavretia úverovej zmluvy preukázať, že žalovaný v čase uzavretia zmluvy a prijatia plnenia na základe tejto zmluvy skutočne vedel, alebo aspoň bol uzrozumený s tým, že sa bezdôvodne obohacuje. Žalovaná chcela získať odplatu vo forme úrokov za poskytnutý úver, táto skutočnosť ale nedokazuje úmysel získať bezdôvodné obohatenie. V čase prijatia platieb od žalobcu nemohla vedieť, ani predpokladať, že o niekoľko rokov neskôr posúdi súd ňou uzavretú zmluvu so žalobcom ako zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorá neobsahuje zákonom stanovené náležitosti zákona o spotrebiteľských úveroch.

4. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej uviedol, že súd musí skúmať, či nárok žalobcu obстоjí z hľadiska hmotného práva a prejudiciálne vyriešenie uvedenej otázky (bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru) by súd viedlo k záveru, či žalobcovi vznikol alebo nie nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Keďže súd prvej inštancie vznik bezdôvodného obohatenia nezisťoval, nemohol potom žalobu z dôvodu premlčania zamietnuť, keď absentuje identifikácia ku ktorému dňu bezdôvodné obohatenie vzniklo a následná aplikácia príslušných ustanovení zákona o plynutí premlčacej doby. Vo vzťahu k posúdeniu plynutia subjektívnej premlčacej doby žalobca zotrval na svojej argumentácii. V súvislosti s rozhodnutím NS SR sp. zn. 3Cdo 169/2017 poukázal na skutočnosť, že dovolací súd odmietol dovolanie spotrebiteľa z dôvodu, že uplatnený dovolací dôvod nie je prípustný, teda vo veci nerozhodoval a neposudzoval podrobne skutkový a právny stav veci. Dovolací súd sa vyjadril, že pre začiatok plynutia dvojročnej subjektívne premlčacej doby je rozhodný deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Pre záver dozvedieť sa o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom, kto ho získal, je vždy rozhodujúce zistenie skutkového stavu. Odkázal pritom na rozsudok sp. zn. 5Cdo/121/2009, obsahom ktorého bola vec s takmer zhodnou skutkovou situáciou (neplatosť právneho úkonu bola najskôr konštatovaná rozhodnutím súdu a až od toho momentu nadobudnutím vedomosti oprávneného z právoplatného súdneho rozhodnutia o tom, že je zmluva neplatná a prišlo k plneniu z neplatného úkonu, začala podľa dovolacieho súdu oprávnenému plynúť subjektívna premlčacia doba). V rámci ďalšieho rozhodnutia NS SR, na ktoré poukázala protistrana, bola riešená odlišná skutková situácia a to plnenie bez právneho dôvodu. Neexistencia právneho dôvodu od počiatku znamená, že vôbec nenastala právna skutočnosť, ktorá by mala za následok vznik právneho vzťahu, obsahom ktorého by bola povinnosť a súčasne právo na poskytnuté plnenie. Rovnakým spôsobom bolo rozhodované aj v rozhodnutí NS ČR sp. zn. 33Cdo 528/2006. Rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo 169/2017 je predmetom prieskumu Ústavného súdu SR. Z argumentácie žalovanej je zrejmé, že stotožňuje plynutie objektívnej a subjektívnej doby premlčania práva na vydanie bezdôvodného obohatenia, čo je zjavne nesprávna právna úvaha. Zverejnením ZoSÚ v Zbierke zákonov SR sa uplatňuje len zásada, že neznalosť zákona neospravedlňuje, z čoho nemožno automaticky vyvodiť, že žalobca si bol vedomý aj toho, že na základe tohto zákona aplikujú ho na konkrétne okolnosti prípadu je dojednanie o odplate v zmluve uzavretej medzi ním a žalovanou neplatné. Ako vyplýva z argumentácie žalovanej, žalobca ako spotrebiteľ mal preukázať úmysel žalovanej bezdôvodne sa obohatiť, avšak v konaní neprodukoval žiaden dôkaz. Takáto argumentácia je v úplnom rozpore s újinným právom. Žalobca poukázal na prebiehajúce prejudiciálne konanie pred Súdny dvorom Európskej únie sp. zn. C-485/19 Profi Credit Slovakia. Z pripomienok Európskej komisie zo dňa 7.10.2019 okrem iného vyplýva, že čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vo svetle efektivity vykladať v tom zmysle, že mu odporuje taká vnútroštátna právna úprava, v zmysle ktorej spotrebiteľ, ktorý uplatňuje svoj nárok na vrátenie bezdôvodného obohatenia vzniknutého plnením spotrebiteľa na základe nekalej zmluvnej podmienky, má pre uplatnenie objektívnej premlčacej doby 10 rokov (od momentu, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo) povinnosť preukázať, že veriteľ úmyselne porušil práva spotrebiteľa.

5. Žalovaná k vyjadreniu žalobcu uviedla, že jediným logickým krokom súdu po vznesení námietky premlčania, musí byť posúdenie prípadného premlčania nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Žalovanej nie je zrejmé, aké ďalšie dôkazy smerujúce k ustáleniu žalobného nároku by mal žalobca záujem v tejto fáze konania vykonávať. V súlade so zásadou hospodárnosti konania sa musí súd

vysporiadať so vznesenou námietkou premlčania a až následne sa zaoberá vykonávaním dôkazov smerujúcich k ustáleniu výšky bezdôvodného obohatenia a podobne. Na podporu svojej argumentácie poukázala žalovaná na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/43/2010, 1Cdo/82/2009, vychádzajúc z judikátu R29/1983 (zásada hospodárnosti konania musí viesť súd k tomu, aby prednostne posúdil vznesenú námietku premlčania vzhľadom na to, že v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov na zistenie napríklad výšky bezdôvodného obohatenia). V rozhodnutí NS SR sp. zn. 3Cdo/169/2017 bola riešená otázka premlčania nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia zo zmlúv o spotrebiteľskom úvere. V rozhodnutí NS SR sp. zn. 5Cdo/121/2009 bol vyslovený záver, že pre začiatok behu dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je rozhodný deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Pre záver dozvedieť sa o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom, kto ho získal, je vždy rozhodujúce zistenie skutkového stavu, nie posúdenie jeho právnej kvalifikácie. Je preto irelevantné kedy si žalobca začal zisťovať bližšie informácie ohľadom spotrebiteľského práva a kedy mal danú skutkovú situáciu právne posúdenú. Ak žalobca tvrdí, že považoval úver poskytnutý na základe zmluvy za bezúročný a bez poplatkov, je zrejmé, že doba dva roky na uplatnenie práva na súde mu plynula a plynie od každej splátky po dátume úhrady čerpanej istiny úveru, poslednú splátku vykonal 24.9.2014 a žaloba bola podaná na súde 30.7.2018, teda po uplynutí subjektívnej i objektívnej premlčacej doby. Žalobca nepredložil žiadne újny právo, s ktorým má byť argumentácia žalovanej v absolútnom rozpore. Odvoláva sa len na pripomienky Európskej komisie, ktoré nemožno stotožňovať s konečným rozhodnutím Súdneho dvora Európskej únie. Žalovaná poukázala na uznesenie NS SR sp. zn. 1Cdo/238/2017, v ktorom bolo konštatované, že samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom podnikateľskom postavení nebankových subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľa v obdobných prípadoch samé osebe nemôžu bez ďalšieho zakladať nepriamy úmysel nebankového subjektu (veriteľa). V prvom rade je potrebné správne právne posúdiť z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 ods. 2 O. z. Iná situácia nastáva pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu, ako pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo, je možné pristúpiť ku skúmaniu zavinenia veriteľa, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu (ktorý musí preukázať), že v čase, kedy došlo k obohateniu, mal žalovaný úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor, pričom v prípade nepreukázania úmyslu, vedomostnej i vôľovej zložky, musí byť aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota. Žalobca dôkazné bremeno, ktoré ho v otázke zavinenia žalovanej zaťažuje, neuniesol.

6. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalobkyne uviedol, že argumentácia protistrany neobstojí, pretože je irelevantné ako žalobca uplatňovaný nárok označil (právna kvalifikácia je vždy vecou súdu v zmysle zásady iura novit curia a nie je obligatórnou náležitosťou žaloby). Inštitút bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru sleduje odstránenie faktickej nerovnováhy medzi zmluvnými stranami, aby spotrebiteľ účinným spôsobom bol informovaný o podmienkach spotrebiteľského úveru a vedel posúdiť všetky právne dôsledky vyplývajúce z uzatvorenej zmluvy. Bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru súd posudzuje ako prejudiciálnu otázku pri posudzovaní a rozhodovaní o nároku o bezdôvodnom obohatení. Ide o špeciálnu právnu úpravu absolútnej neplatnosti právneho úkonu v časti odplaty (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 1Cdo/238/2017). Účelom je aj dôsledná ochrana spotrebiteľa ako zamedzenie následkov vadnosti neplatného právneho úkonu. Sankcia o neplatnosti by tak neprímerane tvrdo dopadala na spotrebiteľa, ktorý by stratil výhodu splátok a mohol sa dostať do ťažko riešiteľnej situácie, pretože finančné prostriedky z úveru už použil a nemá možnosť ich bezprostredne splatiť v celej výške. Zákonodarca namiesto sankcie neplatnosti zmluvy sankcionuje veriteľa tým, že poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Súd prvej inštancie neriešil otázku bezúročnosti a bezpoplatkovosti predmetnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere medzi stranami sporu, avšak konštatoval, že nárok je premlčaný, hoci nie je zrejmé ako sa k uvedenému záveru dopracoval, pretože nemal za preukázané, že na strane žalovanej došlo k majetkovému prospechu na úkor žalobcu. Podľa rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 620/2015 v prípade žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia spravidla nemožno dospieť k meritórnemu záveru o dôvodnosti, či nedôvodnosti žaloby bez toho, aby sa zo skutkového hľadiska ujasnilo, o ktorú z viacerých zákonných skutkových podstát bezdôvodného obohatenia ide. Konštatovanie o počiatku bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľskej zmluvy nie je konštatovaním, že vedomosť o uvedenom stave a charaktere a uzavretej spotrebiteľskej zmluvy bola daná u oboch účastníkov zmluvy automaticky ipso facto v dôsledku vadnosti právneho úkonu spôsobujúcej bezúročnosť a bezpoplatkovosť. V prípade plnenia z neplatného právneho úkonu, právny

úkon síce formálne existoval, avšak je neplatný. Ak druhý účastník právneho úkonu popiera neplatnosť právneho úkonu, musí ju na návrh dotknutého účastníka konštatovať súd. Vedomosť žalobcu o existencii bezdôvodného obohatenia nebola žalovanou v konaní preukázaná. Predpokladom úspešného uplatnenia nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného z neplatného právneho úkonu je predchádzajúce vyriešenie otázky, či išlo o neplatný právny úkon. Žalovaná vzniesla námietku premlčania a preto ju zaťažuje dôkazné bremeno v uvedenej súvislosti. Žalobca poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/31/2019 podľa záverov ktorého ak žalovaný nevyvrátil tvrdenia žalobcu a nepreukázal, že sa žalobca o svojom nároku dozvedel skôr, neuniesol dôkazné bremeno a nebolo možné dospieť k záveru, že žalobcovi uplynula dvojročná subjektívna lehota. Rozhodnutím Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 43/2020 z 12.5.2020 bolo zrušené uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/169/2017, na ktoré žalovaná poukazovala vo svojej argumentácii. Ústavný súd SR dospel k záveru, že napadnuté uznesenie nespĺňa atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia súdu, keďže sa opiera o svoju skoršiu judikatúru, ktorú nie je možné považovať za riešiacu právnu otázku predostretú sťažovateľkou. V dôsledku toho neposkytuje dostatok relevantných dôvodov pre Najvyšším súdom SR prijatý záver o neprípustnosti dovolania sťažovateľky. Najvyšší súd sa nedostatočne vyrovnal s podstatným argumentom sťažovateľky, ktorým poukazovala na rozhodnutie NS SR sp. zn. 6MCdo/9/2012 a odôvodňovala potrebu uprednostnenia princípu ochrany spotrebiteľa pred princípom neznalosť zákona neospravedlňuje. Rozhodujúce teda je, kedy sa žalobca v danej veci dozvedel o relevantných skutkových okolnostiach pre podanie žaloby, teda o skutku a okolnostiach porušenia práva z bezdôvodného obohatenia, vo všetkých jeho zložkách. Za principiálne v súvislosti s obsahom pripomienok Európskej komisie vo veci C-485/19 treba považovať to, že za existenciu nekalej podmienky je zodpovedný výlučne veriteľ. Už len samotná existencia nekalej zmluvnej podmienky predpokladá, že veriteľ nekonal v dobrej viere. Dôkazné bremeno o splnení povinnosti veriteľa zaťažuje veriteľa. Dôkazné bremeno spotrebiteľa pre uplatnenie dlhšej premlčacej doby by bolo v rozpore s čl. 6 Smernice 2008/48. Žalobca poukázal na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-224/19 a C-259/19. Uplatnenie päťročnej premlčacej lehoty, ktorá začína plynúť od uzavretia zmluvy, keďže z nej vyplýva, že spotrebiteľ môže požadovať vrátenie platieb uskutočnených v rámci plnenia zmluvnej podmienky považovanej za nekalú len počas prvých piatich rokov po podpise zmluvy, bez ohľadu na to, či vedel, alebo mohol rozumne vedieť o nekalej povahe tejto podmienky, však môže nadmerne sťažiť výkon práv tohto spotrebiteľa priznaných Smernicou 93/13 a teda porušiť zásadu efektivity v spojení so zásadou právnej istoty. Podľa rozsudku Súdneho dvora Európskej únie v spojených veciach C-698/18 a C-699/18 čl. 2 písm. b), čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 Smernice 93/13, ako aj zásady ekvivalencie, efektivity a právnej istoty sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia výkladu vnútroštátnej právnej úpravy, podľa ktorého žaloba o vrátenie súm bezdôvodného obohatenia zaplatených na základe nekalej podmienky nachádzajúcej sa v zmluve podlieha trojročnej premlčacej lehote, ktorá začína plynúť odo dňa úplného splnenia tejto zmluvy, ak sa predpokladá bez potreby overenia, že k tomuto dátumu spotrebiteľ musel vedieť o nekalom charaktere predmetnej zmluvnej podmienky, alebo keď pre podobné žaloby založené na určitých vnútroštátnych právnych predpisoch, táto lehota začína plynúť od okamihu určenia právneho dôvodu týchto žalôb súdom.

7. Odvolací súd podľa § 34 CSP po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je možné podať odvolanie (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že odvolanie obsahuje zákonom stanovené náležitosti (§ 363 CSP), preskúmal napadnutý rozsudok v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

8. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva skonštatovanie súdu prvej inštancie, že žalobca si uplatnil nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v dôsledku absencie obligatórnych obsahových náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, v dôsledku čoho žalobca označil úver za bezúročný a bez poplatkov, pričom súčasne tvrdil absolútnu neplatnosť zmluvy z dôvodu absencie podpisu riaditeľa pobočky na predmetnej zmluve, s poukazom na ustanovenie § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ods. 43).

9. Vzhľadom na uvedené skutkové závery súdu prvej inštancie, z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nie je zjavné na základe akej skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia aplikoval citované ustanovenia o bezdôvodnom obohatení (§ 451 ods. 1, 2 O. z.) v prejednávanej veci a ako ich interpretoval na predmet sporu. Konkrétne absentuje záver o preukázaní vzniku bezdôvodného

obohatenia, vrátane označenia skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia, t. j. vzniku protiprávneho stavu, ako primárneho atribútu zodpovednostného vzťahu z bezdôvodného obohatenia. V prípade žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia spravidla nemožno dospieť k meritórnemu záveru o dôvodnosti či nedôvodnosti žaloby bez toho, aby sa zo skutkového hľadiska objasnilo, o ktorú z viacerých zákonných skutkových podstát bezdôvodného obohatenia ide (porov. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 620/2015). Predpokladom zodpovednosti za získané bezdôvodné obohatenie je objektívne vzniknutý stav obohatenia, ku ktorému došlo spôsobom, ktorý právny poriadok neuznáva, t. j. protiprávny stav (porov. uznesenie NS SR sp. zn. 5MCdo 17/2009), ktorý je potrebné špecifikovať.

10. Najvyšší súd SR v rozhodnutí sp. zn. 1Cdo/238/2017 zdôraznil, že je dôležité správne posúdiť, či zmluva je platná s výnimkou časti o úrokoch a odplate alebo má ešte také (iné) vady, že je ako celok neudržateľná a preto v celosti neplatná. Podľa odôvodnenia má uvedené tiež dopad na posúdenie, z akého dôvodu bezdôvodné obohatenie vzniklo, čo následne determinuje ten okamih bezdôvodného obohatenia kedy k obohateniu došlo, ako aj začiatok plynutia objektívnej premlčacej lehoty na uplatnenie nároku z bezdôvodného obohatenia.

11. Súd prvej inštancie svoj postup odôvodňoval poukazom na rozsudok NS SR sp. zn. 3Cdo/145/2007 a na zásadu hospodárnosti konania, ktorá má viesť konajúci súd k tomu, aby prednostne posúdil v spore vznesenú námietku premlčania, keďže v prípade jej oprávnenosti takýto postup vedie k rýchlemu vydaniu rozhodnutia vo veci samej, bez potreby vykonávania ďalších dôkazov na zistenie, napríklad výšky bezdôvodného obohatenia a pod. S uvedeným záverom rozhodnutia NS SR možno len súhlasiť, ako aj s potrebou prihliadania na zásadu hospodárnosti konania, avšak v posudzovanej veci bolo predpokladom zváženia dôvodnosti vznesenej námietky premlčania, posúdenie existencie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, t. j. základu uplatňovaného nároku žalobou. Označené rozhodnutie Najvyššieho súdu SR síce uvádza nevykonávanie ďalších dôkazov, ale príkladom uvádza dôkazy na zistenie výšky bezdôvodného obohatenia, nie základu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia (vznik nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a potreba rozlišovania jednotlivých skutkových podstát bezdôvodného obohatenia boli právne významné pre posúdenie začiatku plynutia premlčacej doby v dôsledku vznesenej námietky premlčania). Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia posudzujúce premlčanie podľa skutkových podstát alternatívne, je v dôsledku uvedeného protirečivé.

12. Bezúročnosť úveru nastupujúca ako ex lege dôsledok porušenia konkrétnych ustanovením zákona o spotrebiteľskom úvere, má v prípade spotrebiteľovho plnenia nad rámec požičanej istiny ten následok, že na strane prijímajúceho veriteľa vzniká bezdôvodné obohatenie. Jeho základ je daný porušením zákona už v priebehu kontraktnej fázy, pričom však toto porušenie nemá vplyv na platnosť spotrebiteľskej zmluvy ako takej. Zmluvný vzťah je v takom prípade založený relevantným právnym titulom, na základe ktorého sú zmluvné strany povinné si navzájom plniť, aj keď zo strany spotrebiteľa v obmedzenom rozsahu, nekorešpondujúcom s ustanoveniami zmluvy o úrokoch, poplatkoch (porov. nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 43/2020).

13. Za rozhodujúci pre určenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby je považovaný okamih nadobudnutia skutočnej vedomosti oprávneného subjektu o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa bezdôvodne obohatil. Vyžaduje sa teda skutočná a nie iba predpokladaná vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bol získaný majetkový prospech a o tom kto ho získal (porov. uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 413/2013, rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo/4366/2007).

14. V posudzovanej veci súd prvej inštancie nesprávne posudzoval počiatok plynutia subjektívnej doby na uplatnenie nároku odo dňa, kedy žalobca zaplatil plnenie v súvislosti s úverovou zmluvou nad rámec toho, na čo bol povinný.

15. Uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/169/2017 dovolací súd odmietol dovolanie namietajúce záver, že subjektívna premlčacia doba začala plynúť po zaplatení tej splátky, ktorou sťažovateľka plnila nad rámec poskytnutých finančných prostriedkov (vychádzajúci z názoru, že vedomosť žalobkyne ako spotrebiteľa o bezúročnosti a bezpoplatkovosti jej úveru je potrebné spájať s vedomosťou o existencii predmetného zákona), s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/67/2011 a sp. zn. 5Cdo/121/2009, avšak Ústavný súd SR nálezom zo dňa 12. mája 2020 sp. zn. III. ÚS 43/2020 zrušil uvedené rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo/169/2017. Dospel k záveru, že rozhodnutia NS SR, na ktoré poukázal Najvyšší súd SR v zrušenom rozhodnutí, vychádzali z odlišného

skutkového a právneho základu, nezohľadňujúc spotrebiteľský charakter sporu a preukázanú existenciu zmluvy, v dôsledku čoho rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/169/2017 nespĺňalo atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia, pretože sa opieralo o svoju skoršiu judikatúru, ktorá nerieši predmetnú právnu otázku a nedostatočne sa vyrovnalo s rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6MCdo/9/2012, z ktorého je zrejmé, že Najvyšší súd SR uprednostnil princíp ochrany spotrebiteľa (nielen pri procesnoprávnej otázke, ale aj pri hmotnoprávnom aspekte veci), ktorému princípu ustupuje princíp *vigilantibus iura scripta sunt* (práva patria bdelym).

16. V kontexte uvedeného bolo potrebné posudzovať a vyhodnocovať okamih nadobudnutia skutočnej vedomosti spotrebiteľa o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, kto sa bezdôvodne obohatil.

17. O plnenie bez právneho dôvodu ide tam, kde právny dôvod od samého začiatku neexistoval, ale aj vtedy, ak dodatočne odpadol. Neexistencia právneho dôvodu od počiatku znamená, že vôbec nenastala právna skutočnosť, ktorá by mala za následok vznik právneho vzťahu, obsahom ktorého by bola povinnosť a zároveň právo na poskytnuté plnenie. V prípade plnenia z neplatného právneho úkonu, právna skutočnosť, ktorou je právny úkon, síce nastala, ale právny úkon je postihnutý neplatnosťou (je vadný), čo znamená, že právny úkon nemal za následok vznik práva ani povinnosti na poskytnuté plnenie (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/237/2005).

18. Podľa ustanovenia § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka počiatok plynutia objektívnej premlčacej doby sa odvíja odo dňa, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo. Uvedené posúdenie preto predpokladá preukázanie vzniku bezdôvodného obohatenia (ako základu nároku), ako aj konkrétnej skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia podľa ustanovenia § 451 ods. 2 O. z. Dôvod vzniku bezdôvodného obohatenia je preto právne významný aj pre začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby na uplatnenie nároku z bezdôvodného obohatenia.

19. Námietku premlčania je pritom potrebné posúdiť komplexne z hľadiska ustanovenia § 107 O. z., vychádzajúc zo skutkových zistení pre vyhodnotenie tejto právnej otázky, pre ktorú je právne významné nielen posúdenie jednotlivkej skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia, ale aj konkrétny právny dôvod (sankcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru alebo neplatnosť zmluvy ako celok). Rovnako tak pre záver dozvedieť sa o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom kto ho získal, je vždy rozhodujúce zistenie skutkového stavu v konkrétnom prípade (porov. rozhodnutie NS SR sp. zn. 7Cdo/327/2014).

20. Ústavný súd SR vo vyššie označenom rozhodnutí prihliadal i na postavenie veriteľa ako odborného subjektu, dlhodobo pôsobiaceho na finančnom trhu, znalého právnej úpravy, problematiky, ktorá je predmetom jeho podnikateľskej činnosti. Žalovaná je subjektom, ktorý je povinný pri vykonávaní podnikateľskej činnosti postupovať s náležitou odbornou starostlivosťou pri dodržaní všeobecne záväzných právnych noriem a v súlade s dobrými mravmi. Na základe konkrétnych skutkových zistení je potom dôležité posúdiť práve konanie s odbornou starostlivosťou a vedomosťou, či ustanovenia zmluvy sú v súlade so zákonom alebo sú s ním v rozpore, s cieľom sledovania iných záujmov, opomínajúc štandardy ochrany spotrebiteľa.

21. Vzhľadom k tomu, že súd prvej inštancie vznik a dôvod vzniku bezdôvodného obohatenia neskúmal, ako ani neposudzoval námietku premlčania v súlade s ústavno-konformným a euro-konformným výkladom, chýbal argumentačný základ, ktorý by mohol odvolací súd preskúmať vo vzťahu k uplatňovanému nároku žalobcu.

22. Zákon (§ 220 CSP) venuje zvýšenú pozornosť odôvodneniu súdneho rozhodnutia, normovaním obsahových náležitostí. Ide o návod čo má odôvodnenie rozsudku obsahovať, keďže má význam z hľadiska prostriedku kontroly správnosti rozhodnutia, a to zo strany účastníkov konania, ako i vyššieho súdu, ktorý ho bude preskúmať, ale aj zo strany verejnosti.

23. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napríklad sp. zn. I. ÚS 265/05) pokiaľ súd dospeje k rozhodnutiu bez toho, aby sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami tvoriacimi základ pre toto rozhodnutie, treba rozhodnutie súdu považovať za arbitrárne, teda za rozporné s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.). Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka

konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu (napríklad sp. zn. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkmi konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam (sp. zn. II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04).

24. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napríklad Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 220 CSP. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Ústavné konformným výkladom ustanovenia § 220 CSP pritom treba dospieť k záveru, že s požiadavkami v ňom uvedenými je v rozpore aj úplný, či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práva na tento argument (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 410/03).

25. Súd, ktorý sa vysporiada s argumentáciou strany konania, nemôže ju odmietnuť len pre nesprávnosť, ale musí uviesť, v čom táto nesprávnosť konkrétne spočíva. Základom pre rozhodnutie súdu sú právne normy, ktoré sú na konkrétny prípad aplikovateľné a s ktorými sa súd musí vyrovnáť.

26. S poukazom na vyššie uvedené, rozhodnutie súdu prvej inštancie nezodpovedalo požiadavkám kladeným na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Postrádalo argumentačný základ, ktorého správnosť by odvolací súd preskúmal. Odvolacia námietka žalobcu v uvedenom smere bola preto dôvodná.

27. Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z dôvodu, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane konania, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, ktoré nenahrádza prvoinštančné konanie.

28. Povinnosťou súdu prvej inštancie tak bude v ďalšom konaní, v intenciách vyššie uvedených záverov odvolacieho súdu, vykonať dokazovanie a vyhodnotiť výsledky dokazovania predovšetkým vo vzťahu k samotnému vzniku bezdôvodného obohatenia, konkrétnej skutkovej podstate podľa § 451 ods. 1, 2 O. z., jeho dôvodu, s prihliadnutím na rozhodujúce skutočnosti určované hypotézou konkrétnej hmotnoprávnej normy.

29. Podstatou bezdôvodného obohatenia je zákonom stanovená povinnosť toho, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, toto obohatenie vydať tomu, na koho úkor bol predmet bezdôvodného obohatenia získaný. Predpokladom zodpovednosti za získané bezdôvodné obohatenie nie je protiprávne konanie obohateného ani jeho zavinenie, ale objektívne vzniknutý stav obohatenia, ku ktorému došlo spôsobom, ktorý právny poriadok neuznáva.

30. Podľa § 107 Občianskeho zákonníka právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil. Pre začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je rozhodný deň, kedy sa oprávnený v konkrétnom prípade skutočne dozvie o tom, že došlo na jeho úkor k získaniu bezdôvodného obohatenia a kto ho získal. Pre záver dozvedieť sa o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o tom, kto ho získal, je vždy rozhodujúce zistenie skutkového stavu v konkrétnom prípade. Táto subjektívna premlčacia doba je limitovaná objektívnou premlčacou dobou, ktorá je trojročná a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenie desaťročná, pričom plynie odo dňa, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo (porov. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/327/2014). V súvislosti s plynutím objektívnej premlčacej doby (trojročnej alebo desaťročnej) bude potrebné zaoberať sa, na základe preukázaného skutkového stavu, porušením zákonného pravidla a v dôsledku toho práva spotrebiteľa zo strany subjektu, ktorý má povinnosť konať s odbornou starostlivosťou vo vzťahu k spotrebiteľovi.

31. V odôvodnení súdneho rozhodnutia bude potrebné náležite sa zaoberať argumentáciou žalobcu a obranou žalovanej predovšetkým vo vzťahu k základu nároku uplatňovaného žalobou, následne dôsledným posúdením a vyhodnotením všetkých aspektov súvisiacich so vznesenou námietkou premlčania, s uvedením argumentačného základu v čom nesprávnosť argumentácie strán konkrétne spočíva, prihliadajúc na špecifiká výkladu spojených s riešením spotrebiteľských vzťahov, v súlade s ústavno-konformným a euro-konformným výkladom dotknutých ustanovení relevantných právnych noriem.

32. Podľa § 220 ods. 2 CSP súd prvej inštancie jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec správne posúdil. Súd prvej inštancie bude dbať tiež na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočne a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj s námietkami strán konania.

33. Svoj právny záver zdôvodní zo zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzali do úvahy a stranám konania poskytne odpoveď na podstatné a relevantné argumenty, aby riešenie konkrétneho právneho problému bolo jasné a zreteľne dané (porov. rozhodnutia Ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/07).

34. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vec vráti súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

35. Uznesenie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.